శరచ్చంద్రికలు

శ్రీబాబూజీ సత్సంగాలలోని
కొన్ని భాగాలు

సరైన ప్రయత్నం

శిరీష్, 2008

గురువుగారు: అనేక మతసిద్ధాంతాలలో నిర్వాణస్థితి అనేది క్రమేణా వస్తుందా లేక ఆకస్మికంగా వస్తుందా అనే విషయంపై స్పష్టత లేదు. కొంతమంది అది 'సటోరి'లా (అంటే జపనీస్ బుద్ధిజంలో ఆత్మసాక్షాత్కారం) ఆకస్మికంగా వస్తుంది అని అంటే, మరికొంతమంది అది అలా జరగదని, అది క్రమేపీ దశలవారీగా వస్తుందని, బుద్ధునికి కూడా అలానే వచ్చిందనీ చెప్తారు. ఇంకొందరు దీనికి ఒప్పుకోరు. బుద్ధునికి నిర్వాణం ఒక్కసారిగా వచ్చిందని, అది అప్రయత్నంగా, ఆకస్మికంగా వచ్చిన నిర్వాణమనీ చెప్తారు. ఇంతకీ ఏది నిజం? ఆ నిజం ఈ రెండింటి మధ్యలో ఉంటుంది.

మీకు ఉదాహరణ ఇస్తాను: మామిడితోటకు వెళ్ళి, ఒక చెట్టుకి చక్కగా పండిన మామిడిపండును చూశారు. దానిని రాల్చడానికి మీరు ఒక రాయిని తీసుకుని గురి చూచి విసిరారు. అది మామిడిపండుకు తగలలేదు. ఇంకొక రాయిని విసిరారు, మళ్ళీ తగలలేదు. ఇలా ఏడు, ఎనిమిది, తొమ్మిదిసార్లు జరిగింది. మీరు విసిరిన పదవరాయి ఆ మామిడిపండుకు తగిలి అది రాలిపడింది. ఇప్పుడు చెప్పండి: ఆ మామిడిపండు పది రాళ్ళకు క్రిందపడిందా లేక ఒక్క రాయికి పడిందా? చెప్పండి! ఒక్క రాయితోనే రాలిందంటే మీరు విసిరిన మొదటి రాయికే అది రాలివుండాలి కదా. అలా కాదు, పది రాళ్ళకు పడింది అంటే పది రాళ్ళూ దానికి తగిలాయా? లేదు. అది కేవలం ఒక్క రాయికే క్రింద పడింది. కానీ విషయమేమిటంటే, ఆ మామిడిపండుకు పదవరాయి తగిలింది. అంతకుముందు మీరు విసిరిన తొమ్మిది రాళ్ళూ, మీకు ఆ రాళ్ళను నైపుణ్యంతో లక్ష్యానికి తగిలేటట్లు విసిరే కళను నేర్పాయి. తద్వారా పదవరాయి లక్ష్యానికి తగిలింది. ఒక్కసారి రాయి ఆ పండుకు తగిలితే చాలు అది క్రిందపడుతుంది. కానీ ఈ మొత్తం ప్రక్రియంతా కూడా ఆ పండును కొట్టగలిగే కళను నేర్చుకోవడమే. కొంతమందికి పదిరాళ్ళు అవసరం కావచ్చు, ఇంకొకరికి మూడు, ఇంకొందరికి వంద రాళ్ళు, వెయ్యి రాళ్ళు కూడా అవసరం కావచ్చు లేదా కేవలం ఒక్క రాయే సరిపోవచ్చు. మీకు నిజంగా ఆ మామిడిపండు కావాలంటే, మీరు ఆ కళ నేర్చుకొనేవరకు, ఆ పండును కొట్టేవరకు రాళ్ళు విసురుతూనే ఉంటారు. నేను వాడిన పదాలను జాగ్రత్తగా గమనించండి, నేను దానిని 'కళ' అని అంటున్నాను, సామర్థ్యం అనటంలేదు.

భక్తుడు: *గురువుగారూ, కళ అంటే?*

గురువుగారు: మీరు బ్యాట్మింటన్ ఆడుతారు కదా? షటిల్‌కాక్ మీవైపు వచ్చినప్పుడు, అది ఏ కోణంలో వస్తుంది, ఎంత

బలంగా వస్తుంది మొదలైన విషయాలను ఆలోచిస్తారా? దాని ద్రవ్యరాశి ఎంత, ఎదురు గాలి వేగమెంత, రాకెట్ యొక్క ఉపరితల విస్తీర్ణత ఎంత అని ఇవన్నీ లెక్కవేసి, అప్పుడు దాన్ని కొడతారా? ఎవరైనా అలా చేస్తారా? (నవ్వులు...)

క్రొత్తగా ఆడేవాళ్ళు షటిల్‌కాక్ వారివైపు వచ్చినపుడు దానిని కొట్టలేరు. కానీ ప్రాక్టీసు చేసేకొద్దీ దాన్ని తిరిగి ఎలా కొట్టాలనే కళను నేర్చుకుంటారు. షటిల్‌కాక్ మీ వైపుకు వచ్చిన తక్షణం, మీరు సునాయాసంగా నెట్ అవతలికి పోయేలాగా కొట్టగలుగుతారు. మీకు తెలిసిపోతుందంతే. మంచి ఆటగాడు ఒక కళాకారుడులాంటి వాడే. ఎందుకంటే అతను ఎలాంటి లెక్కలూ వేయడు.

భక్తుడు: *గురువుగారూ, మా లక్ష్యాన్ని సాధించడం కోసం మేము ప్రయత్నం చెయ్యడానికి, ఆ లక్ష్యం ఏమిటన్నది మాకు ముందుగా అనుభవమైగానీ, లేదా లీలగానైనా తెలిసి ఉండాల్సిన అవసరంగానీ ఉంది కదా?*

గురువుగారు: అవసరం లేదు. మీ ప్రస్తుత స్థితితో మీకు నిజంగా అసంతృప్తి కలిగివుంటే, అది చాలు. మీకు దేన్నో పొందాల్సిన అవసరమన్నా ఉండాలి లేదా మీలో ఏదో తొలగించుకోవాల్సిన అవసరమన్నా ఉండాలి. చాలా సందర్భాలలో ఈ రెండూ ఉండవు. నిజంగా దేనినైనా పోగొట్టుకోవాలని మనకు అంతటి ఆరాటమూ ఉండదు, అలాగే ఏదైనా పొందడానికి అంత తపనా ఉండదు. మనం సాధన అని దేనినైతే అనుకొంటున్నామో, అది ఒక మొక్కుబడిగా, యాంత్రికంగా ఉండి మన హృదయాలను కదిలించనిదిగా ఉంటుంది. ప్రయత్నం అవసరం లేదు అని నేను చెప్తున్నది, అలా యాంత్రికంగా చేసే ప్రయత్నం గురించి. కానీ మీలో ఒక విషయంపట్ల ప్రేమ కలిగినపుడు, లేదా మన ప్రస్తుత స్థితి భరింపరానిదిగా మారి మీరు దాని నుండి బయటపడాలని భావిస్తున్నప్పుడు – అదే సరైన ప్రయత్నానికి ఆధారమవుతుంది.

మీరు నీటిలో మునిగిపోబోతున్నప్పుడు, మీకు గడ్డిపోచ దొరికినా అది మిమ్మల్ని ఒడ్డుకు చేరుస్తుందని ఆశించి దానిని పట్టుకుంటారు – మీకు అంతకంటే దారిలేదు. “నేను ఇంత బరువున్నాను, వరద ఇంత వేగంగా ఉంది, ఈ గడ్డిపోచ నన్ను నిజంగా కాపాడగలుగుతుందా?” అనే విషయాలన్నీ మీరు ఆలోచించరు, మీ చేతికి ఏది అందితే దాన్ని గట్టిగా పట్టుకుంటారు. అవసరం అంత తీవ్రంగా ఉన్నప్పుడు ఆ ప్రయత్నం కూడా ఆకస్మికంగా వస్తుంది.

మీలో ప్రేమ కలిగినపుడు, దానిని ఇంకా ఎక్కువ అనుభవంలోకి తెచ్చుకోవాలని, దానిని ఇంకా ఇంకా వ్యక్తపరచాలని అనుకొంటావు. ఇదంతా బయట నుండి చూస్తే ప్రయత్నంలా కనిపిస్తుంది, కానీ అది నిజంగా ప్రయత్నం కాదు. నేను దానిని వ్యక్తపరచడం అంటాను. ప్రయత్నం అనే పదంలోనే ఒక లక్ష్యం, సాధన, మార్గం ఇవన్నీ అంతర్గతంగా ఉంటాయి. నేను మిమ్మల్ని ఒక మార్గంలో నడవమని చెప్పడంలేదు. నేను మీకు ఫలానా మార్గాన్ని నిర్దేశించడమూ లేదు, మీరు ఫలానా గమ్యాన్ని చేరుకుంటారని హామీ ఇవ్వడమూ లేదు. ప్రేమ యొక్క వ్యక్తీకరణలన్నీ సహజమైనవి, వాటిని వ్యక్తం చేయకుండా ఉండలేము. మీరు దానిని ప్రయత్నం అని అనవచ్చు, నాకేమీ అభ్యంతరం లేదు. ఆ ప్రయత్నాలు మనం ఏదో పొందటానికి కాదు, అనుభవం చెందడానికి అవసరం అవుతాయి. అవి ఏదో లక్ష్యాన్ని చేరడం కోసం మార్గాలు కాదు, ఆ ప్రయత్నమే మనకు ఆనందదాయకంగా ఉంటుంది. కానీ మనస్సులో ఇంకా అటువంటి ప్రేమ లేనివారికి, నేను ఇక్కడ కూర్చుని వేయి సంవత్సరాలు ఉపన్యాసాలు ఇచ్చినా అది అర్థంకాదు. “ఈ ప్రయత్నానికి, ఆ ప్రయత్నానికి తేడా ఏమిటి?” అని అప్పటికీ వారు అడగవచ్చు. ఆ తేడా చాలా సూక్ష్మమైనది. అది ఆ వ్యక్తిని బట్టి ఉంటుంది. మనం ఆ తేడా ఇదీ అని చెప్పి దానిని నిర్వచించలేము. కాబట్టి మీరు ప్రయత్నం అవసరమా, లేదా అని అడిగితే నేనేం చెప్పగలను? ఒక రకంగా చూస్తే, అవును, ప్రయత్నం అవసరం. ఇంకో రకంగా చూస్తే అవసరంలేదు. కనుక ప్రయత్నం అవసరమా లేదా అని చర్చించడం, ప్రయత్నం అవసరమనిగానీ, అవసరం లేదనిగానీ చెప్పడం, ‘అంతా అనుగ్రహంతోనే జరుగుతుంద’ని సిద్ధాంతీకరించడం అర్థరహితం. దానికి అర్థంలేదు. ముందు మనం, ప్రయత్నం అంటే ఏమిటి? సాధారణంగా అందరూ ఎందుకు ప్రయత్నం చేస్తారు, ఆ ప్రయత్నం పట్ల వారి దృక్పథం ఏమిటి – ఇతరులు ప్రయత్నం అనే పదాన్ని ఏ భావంలో వాడుతున్నారు, ఎలా అర్థం చేసుకుంటున్నారు మొదలైన విషయాలు తెలుసుకోవాలి.

గురువుగారు: కాబట్టి మనం చేసే ప్రయత్నం హృదయపూర్వకంగా ఉండాలి అంతేగానీ ఒక రకమైన క్రమశిక్షణలాగా లేదా పట్టుదలతో చేసేదిలాగా ఉండకూడదు. అది మన భావోద్వేగాలతో ముడిపడి ఉండాలి. ఎప్పుడైతే మనం చేసే ప్రయత్నానికి మన భావోద్వేగం తోడవుతుందో అప్పుడు మీరు చేసే ప్రతి పని మీ ప్రయత్నంలో భాగం అవుతుంది. మనలోని ఆ భావోద్వేగం మనలను సహజంగా అన్నివిషయాలపై కేంద్రీకృతమయ్యేటట్లు చేస్తుంది. అప్పుడు మన ప్రయత్నం మన భావోద్వేగానికి వ్యక్తీకరణ అవుతుంది. అందుకనే ధ్యానమంటే ఏదో సాధించడానికి ఒక మార్గమో, ఒక విధానమో కాదని, ధ్యానమంటే ఓ అనుభవాన్ని ఆస్వాదించడమని అంటాను. నిజమైన ధ్యానం అంటే అది. ఉదాహరణకు, మీకు బాబా అంటే చాలా ఇష్టం. కానీ కొంతకాలం పాటు మీకు బాబా దగ్గర కాసేపు కూడా కూర్చునే అవకాశం రాలేదు. చివరకు అవకాశం దొరికి, మీరు బాబా దగ్గర ఆనందంగా కూర్చుని ఆ అనుభూతిని ఆస్వాదిస్తున్నారు. ఆ అనుభూతి కోసం మీరు ప్రయాసపడలేదు. మీరు నిజంగా బాబాను ప్రేమిస్తున్నట్లయితే ఆయన మీద మనస్సు లగ్నం చేయడానికి అంత శ్రమపడాల్సిన అవసరం ఉందా? లేదు. ఆ అనుభవం మనకు సహజంగానే వస్తుంది. అంతే! ఉదాహరణకు, మీరు తృప్తిగా భోజనం చేశారు, ఆకలి తీరింది. తరువాత మీరు ఓ కునుకు తీస్తారు, ఆనందంగా రిలాక్స్ అవుతారు. అదే ధ్యానమంటే.

భక్తుడు: *అది ఎలా వస్తుంది, గురువుగారూ!*
గురువుగారు: ప్రేమ వల్ల. మీలో ప్రేమ ఉన్నంతవరకు అది సహజంగానే వస్తుంది. అప్పుడు ప్రతిదీ అందులో భాగం అవుతుంది. మనం చేసేదంతా ధ్యానమవుతుంది. ఎందుకంటే మనం చేసేవన్నీ మన అనుభవాన్ని వ్యక్తం చేస్తాయి. అందుకనే నేను అనుభూతి చెందడం, తిరిగి దానిని వ్యక్తం చేయడం (Experience & Expression) ముఖ్యమంటాను.

భక్తుడు: గురువుగారూ, సాక్షాత్కారం మన ప్రయత్నం మీద ఆధారపడి ఉంటుందా?
గురువుగారు: ఆత్మసాక్షాత్కారం ఎలా వస్తుంది, ఎప్పుడు వస్తుంది, ఎటువంటి ప్రయత్నాలు చెయ్యాలి, మన సాధనలన్నీ చివరికి సటోరిగానో లేక మోక్షంగానో పరిణమిస్తాయా లేదా, అసలు మన సాధనలకు, వీటికి ఎటువంటి సంబంధం లేదా – మొదలైన ప్రశ్నలన్నీ ఆధ్యాత్మికరంగంలో తర్కానికి అంతుబట్టని చిక్కు ప్రశ్నలు. బుద్ధునికి నిర్వాణం వచ్చినప్పుడు, ఆరు సంవత్సరాలపాటు ఆయన చేసిన చాలా రకాలైన ధ్యానాలు, యోగాలు, వివిధ తాత్విక సంప్రదాయాల అధ్యయనాలు, అనుష్ఠించిన తపశ్చర్యలు కారణమయ్యాయా? ఆయన బుద్ధగయకు వచ్చి బోధివృక్షం క్రింద కూర్చున్నారు. ఆయన చేసిన కఠోరమైన సాధనలన్నీ వ్యర్థమని, నిరుపయోగమని ఆయనకు అనిపించింది. అప్పుడు ఆయన, “నా ప్రశ్నకు సమాధానం లభించి సత్యాన్ని తెలుసుకునేవరకు నేను ఇక్కడే కూర్చుంటాను, అది పొందేవరకు ఇక ఇక్కడ నుండి లేవను. నేను ఇక్కడే చనిపోయినా సరే” అనుకొన్నారు. అలానే కూర్చున్నారు, నిర్వాణం పొందారు.

భక్తుడు: *ఇది మీరు చెప్పిన మామిడిపండు, రాళ్ళు ఉదాహరణలా ఉంది కదా, గురువుగారూ!*
గురువుగారు: ఒక విధంగా నిజమే. ఎందుకంటే తాను చేసిన సాధనలు, అధ్యయనం చేసిన సంప్రదాయాలు ఎంత నిరుపయోగమో బుద్ధుడు గ్రహించారు. ఆ గ్రహింపు వల్లనే, నిర్వాణం సాధించేవరకు అలా కూర్చోవాలి అనేంతటి దృఢసంకల్పం ఆయన పొందారేమో. కానీ ఇంకో విధంగా చూస్తే అక్కడ కూర్చుని ఆయన పొందినదానికీ ఆయన చేసిన సాధనలకూ ఎటువంటి సంబంధమూ లేదు. కాబట్టి ఆయన పొందిన స్థితి ఆయన చేసిన సాధనల ఫలితమనీ చెప్పలేము, అలాగని ఆయన చేసిన సాధనలకూ, ఆ స్థితికి అసలు సంబంధమే లేదని వాటిని త్రోసిపుచ్చనూలేము. వాటికి, ఆయన పొందిన దానికి ఏదో సంబంధం ఉంది, అదే సమయంలో ఏ సంబంధమూ లేదు. అదే అక్కడ మిస్టరీ.

సాక్షాత్కారాన్ని పొందిన వారంతా అది ఆకస్మికంగా, హఠాత్తుగా, అప్రయత్నంగా వచ్చింది అంటారు. “అది అలా వచ్చేసింది, అంతే” అంటారు వాళ్ళు. అది మన ఉదాహరణలో పదవ రాయిలాంటిది. అందుకని ఒకరకంగా చెప్పాలంటే అది క్రమంగా వస్తుంది, ఇంకో రకంగా చెప్పాలంటే అది ఆకస్మికంగా వస్తుంది.

గురువుగారు: మాష్టరుగారి దగ్గరకు వచ్చిన తరువాత కొంతకాలంపాటు నేను కూడా వివిధ రకాల ధ్యానప్రక్రియలు, సాధనలు అన్వేషించాను. దాదాపు సమస్త ఆధ్యాత్మికసాధనలూ చేశాను. కానీ ఆ సాధనలకు, నేను పొందిన అనుభవానికి ఏమాత్రం సంబంధంలేదు. నేను చేసిన సాధనలన్నీ ఆ అనుభవానికి దారి తీసి ఉండవచ్చు, అవి నేను చెప్పిన మామిడిపండు కథలో పదవరాయిలాంటివి కావచ్చేమో. నేను నా వ్యక్తిగత సమస్యను పరిష్కరించుకోవాలనే అవసరంతోనే ఆ ధ్యానప్రక్రియలన్నీ అన్వేషించానుకానీ అవి శాస్త్రాలలో విధించబడిన సాధనలని కాదు. నా వ్యక్తిగత సమస్యే నాకు అత్యంత తీవ్రమైనదిగా తయారయింది. దానికి పరిష్కారం కనుక్కోవడం నాకు అత్యవసరమైంది. నేను దానికి ఏదో రకంగా పరిష్కారం కనుగొనడానికి ప్రయత్నించాల్సి వచ్చింది.

గురువుగారు: బౌద్ధులు "మీ నిర్వాణాన్ని మీరే సాధించుకోవాలి, మీకు బుద్ధులు (బుద్ధత్వం పొందినవారు అంటే నిర్వాణం పొందినవారు) కేవలం దారి మాత్రమే చూపిస్తారు, దానిలో నడవాల్సింది మాత్రం మీరే" అని అంటారు. అలానే భక్తిమార్గంలో ఉన్నవారు, "మీరు చెయ్యగలిగింది ఏమీలేదు, ప్రయత్నం అవసరంలేదు. అన్నీ గురువు అనుగ్రహం వలనే పొందుతారు" అంటారు. వీటిల్లో ఏది నిజం? రెండూ కరెక్టే. అలా అని వాటిని అతిగా అంటిపెట్టుకుంటే అప్పుడు రెండూ తప్పే. అసలు నిజం ఈ రెండింటికీ మధ్య ఎక్కడో ఉంటుంది.

భక్తుడు: *గురువుగారూ, మా వాసనలను మార్చుకోవడానికి మేము ప్రయత్నం చెయ్యాలి అని మీరన్నారు. కానీ మీరే, మనం చేయగలిగింది ఏమీ లేదు, అంతా బాబానే చూసుకుంటారు అని కూడా అన్నారు. ఇవి రెండూ పరస్పరవిరుద్ధంగా ఉన్నట్లు అనిపిస్తోంది.*

గురువుగారు: దానికి రెండు కారణాలున్నాయి. మొదటిది, అంతా సద్గురువు చూసుకుంటారని మీరు నమ్మడంలేదు. అందుకనే మీరు ఎప్పుడూ, "నేను ఏం చెయ్యాలి, ఏదైనా సాధన చెయ్యాలా, ఏదైనా ధ్యానం చెయ్యాలా?" అని అడుగుతూనే ఉంటారు. మీలో ఏదో ప్రయత్నం చెయ్యాలన్న అవసరం ఇంకా ఉంది. రెండవకారణం ఏమిటంటే, ఏదో ఒక సాధన చేస్తే పరిస్థితి ఇప్పటికన్నా దిగజారకుండా ఉంటుందేమో అనిపించడం. (నవ్వులు...)

బాబా మీకు టిక్కెట్ కొనిచ్చారు. మిమ్మల్ని ట్రైన్ ఎక్కించి ఫస్ట్‌క్లాస్ కంపార్ట్‌మెంట్‌లో కూర్చోబెట్టారు. మీరు చెయ్యాల్సిందల్లా మధ్యలో దిగిపోకుండా ఆ ట్రైన్‌లో కూర్చుని ఉండటం. అంతే! కానీ మధ్యలో ఏదో ఒక అందమైన స్టేషన్ వచ్చిందనుకోండి. "నాకు ఇక్కడ దిగిపోవాలనిపిస్తోంది" అని అనుకొంటారు. అప్పుడు ట్రైన్‌లో కూర్చోవడమే పెద్ద ప్రయత్నంగా, కష్టంగా అనిపిస్తుంది. అప్పుడు బాబా మీకు ఒక సూచన ఇచ్చినట్లు చెప్పవలసివస్తుంది: "అలా చెయ్యవద్దు, ట్రైన్‌లోనే ఉండండి, వదలిపెట్టకండి" అని. అది ఒక ప్రయత్నంలాగా అనిపిస్తుంది, కానీ నిజానికి అది ప్రయత్నం కాదు.

భక్తుడు: *కానీ ట్రైన్‌లో ఉండటం అనేది మన ఛాయిస్ (ఎంపిక) కాదు కదా?*

గురువుగారు: అది మన ఎంపిక కాకపోతే, అప్పుడు ఎటువంటి ప్రయత్నమూ అవసరంలేదు, మనం సంతోషంగా ట్రైన్‌లోనే ఉంటాం. సమస్యేమిటంటే, మనం ఛాయిస్‌లెస్‌గా ఉండే స్థితిలో (ఎంపిక చేసుకోవాల్సిన అవసరమే లేని స్థితిలో) లేము! మనకు ఇంకా చాలా ఛాయిస్‌లున్నాయి, ఎంపిక చేసుకోవడానికి ఎన్నో ఉన్నాయి. వాటిల్లో బాబా కూడా ఒకరు. మనకు ఎన్నుకోవడానికి ఒక్కటే ఉంటే దానిని ఎన్నుకోవడం అని అనము. అప్పుడు అక్కడ ఎన్నుకోవడానికి ఏముంది?

భక్తుడు: *గురువుగారూ, ప్రయత్నం ఏదైనా చెయ్యాలి అని చెబితేనే నాకు ఉపయోగంగా ఉంటుంది. అప్పుడు ప్రయత్నం చేస్తూ, చివరికి అన్ని ప్రయత్నాలూ వదులుకునే స్థితికి వస్తాను. కానీ మీరు మొదటే "నువ్వు ప్రయత్నం చెయ్యాల్సిన అవసరంలేదు" అని చెప్తే ఇక నేను ఏమీ సాధించలేనేమో అనిపిస్తోంది.*

గురువుగారు: ప్రయత్నం అవసరంలేదని నేను అనడంలేదు. నేనలా చెప్పడంలేదు. కేవలం మీ ప్రయత్నానికి గల పరిమితులను గురించి తెలుసుకోమంటున్నాను. ప్రయత్నం చేయడం మీ అవసరం కాబట్టి మీరు చేస్తారు, ఎందుకంటే మనకు అవసరమైనది చేయకుండా ఉండలేం కాబట్టి. అలా మనం చేసే ప్రయత్నాలన్నీ నిష్ఫలమని, వాటికి పరిమితులు ఉన్నాయనే విషయాన్ని మీరు తెలుసుకోవడానికి మీకు ప్రయత్నించడం అవసరం. మీకు ఆ అనుభవాన్ని ఇచ్చేది సద్గురువు అనుగ్రహమే తప్ప ప్రయత్నం కాదు. అప్పుడు ఆ అనుభవం వచ్చినప్పుడు మీరు దానిని స్వీకరిస్తారు, అంతేగానీ సాధించినవారవ్వరు. మీరు చేసే ప్రయత్నం మిమ్మల్ని ఆ అనుగ్రహాన్ని స్వీకరించేలా చేస్తుంది. లేకపోతే అనుగ్రహాన్ని అందించినా మీరు దానిని స్వీకరించలేరు.

భక్తుడు: *గురువుగారూ, బుద్ధుడు 'సరైన ప్రయత్నం' అన్నారు. అంటే ఏమిటి?*
గురువుగారు: దానిని ఎన్నో రకాలుగా అర్థం చేసుకోవచ్చు. కానీ అవన్నీ ఒకే విషయాన్ని సూచిస్తాయి. ముందసలు, మనం ఎందుకు ప్రయత్నం చేస్తాం? ఇంతకుముందు నేను మీకు చెప్పినట్లు మనిషి చేసే సమస్త ప్రయత్నాలు, సమస్త సాధనలు తెలిసో తెలియకో వారిలో అస్పష్టంగా, అవ్యక్తంగా ఉన్న సంపూర్ణత్వభావనను అనుభవపూర్వకంగా వాస్తవం చేసుకోవడం కోసమే. మనకు ఏం కావాలో సరిగ్గా తెలుసుకోకుండా ప్రయత్నం చేస్తూ ఉంటే మన ప్రయత్నాలు నిష్ఫలమని మనకు తెలుస్తుంది. కాబట్టి ఇది 'సరైన ప్రయత్నం' అని అనిపించుకోదు. మనం చేసే ప్రయత్నాలన్నీ ఏదో సాధించాలన్న స్పృహతో చేస్తాం. ఏదో సాధించాలి అనే భావన దృఢంగా ఉంటే చాలా సందర్భాలలో అవి విఫలమవుతాయి. కాబట్టి ఇది కూడా బుద్ధుడు చెప్పిన 'సరైన ప్రయత్నం' కాదు.

రెండురోజుల క్రితమే ఒక అబ్బాయి వచ్చి, పరీక్షల కోసం చదువుతున్నప్పుడు తనకు ఎదురయ్యే సమస్యల గురించి చెబుతూ, "నేను పరీక్షల కోసం చదువుతూనే ఉన్నాను, నేను ఎంతగా చదువుతున్నప్పటికీ నాకేదీ గుర్తుండటంలేదు" అన్నాడు. కానీ వెయ్యిసార్లు చదివిన ఒక వాక్యాన్ని గుర్తుంచుకోలేకపోయిన ఈ పిల్లవాడే, పది సంవత్సరాల క్రితం విడుదలైన సినిమా పాటలోని ప్రతి పదాన్ని అక్షరం పొల్లుపోకుండా చెప్పగలడు. ఆ పాట ఏ సినిమాలోనిది, దానికి దర్శకుడెవరు, దానిలోని డైలాగులను సైతం వెంటనే తిరిగి చెప్పగలడు. అతనికి జ్ఞాపకశక్తి తక్కువంటారా? అతను పదిహేను సంవత్సరాల క్రితం చదివిన నవలలోని పాత్రలతో పాటు, ఆ రచయిత ఎవరో కూడా చెప్పగలడు. అతడు ఆ నవలను ఒక్కసారే చదివాడు, కనీసం దానిని గుర్తుపెట్టుకోవడానికి కూడా ప్రయత్నించలేదు. అయినా అన్నీ గుర్తున్నాయి. కానీ తన పాఠ్యపుస్తకాలలోని విషయాలను గుర్తుపెట్టుకోవడానికి ఎంత ప్రయత్నించినా ఏ ఒక్క విషయం కూడా గుర్తుపెట్టుకోలేకపోతున్నాడు.

కాబట్టి ఒక ప్రయత్నంగా అనుభవంకాని ప్రయత్నమే 'సరైన ప్రయత్నం'. అది ఎంత అనాయాసంగా ఉంటుందంటే అది ఓ ప్రయత్నంలా అనిపించదు. మనం ప్రయత్నం చేస్తున్నప్పుడు ఒకటి చెయ్యాలని దానివైపుకు లాగబడతాం. అదే సమయంలో మనలో ఉన్న వివిధ కోరికలు మనల్ని రకరకాల వైపుల నుండి తమ వైపుకు లాగుతూ ఉంటాయి. కాబట్టే మనం విఫలమవుతాము. మన హృదయంలోని కోరికలు, భావోద్వేగాలు, అన్నీ సమరతతో ఒక క్రమంలోకి వచ్చినపుడు, అక్కడ నుండి మనం చేసేటటువంటి ప్రయత్నమే 'సరైన ప్రయత్నం'. అందుకనే దానిని సంస్కృతంలో సమ్యక్ వ్యాయామ అంటారు. నిజానికి 'సరైన ప్రయత్నం' అనే పదం బుద్ధుడు చెప్పిన దానికి సరైన భావానువాదం కాదు. సాధారణంగా 'సమ్యక్' అనే పదాన్ని 'సరైన' అని అనువదిస్తారు. కానీ దానికి సరైన అర్థం 'సమ్మ (సమ) కలిగిఉండేది' అని. అంటే ఒక రకమైన సామరస్యం, క్రమత – అంటే ఒక పరిపూర్ణమైన పొందికతో కూడిన భావోద్వేగస్థితి నుండి ఉద్భవించే ప్రయత్నం. అప్పుడు మనం చేసే ప్రతిదీ, మనం చూసే ప్రతిదీ, మనం మాట్లాడే ప్రతి మాట, మనం ఆలోచించే ప్రతి విషయం ఆ సామరస్యాన్ని వ్యక్తం చేస్తుంది. అదీ సరైన ప్రయత్నం, సరిగా చూడటం, సరిగా ఆలోచించడం, సరిగా మాట్లాడటం, సరిగా జీవించడం.

"శరచ్చంద్రికలు" గతసంచికల కొరకు *http://saipatham.saibaba.com/*
శ్రీసాయిబాబా సచ్చరిత్ర, ప్రబోధాలను సమగ్రంగా దర్శించడానికి *www.saibaba.com* ను సందర్శించండి.